

PIAȚA CAPITALURILOR (PIAȚA FINANCIARĂ)

Piața financiară există și funcționează în strânsă legătură cu piața bunurilor și serviciilor, piața monetară, piața muncii și procesul investițional.

O parte din venitul obținut este destinată consumului, iar restul este economisit. Banii economisiți ar trebui plasați astfel încât să aducă venituri în viitor.

Activele sunt bunuri care au capacitatea de a genera fluxuri de venituri în viitor.

Activele pot fi:

- **reale**

- bunuri de capital fix (venit- profitul)
- terenuri (venit- renta)
- stocuri de capital circulant (venit- profitul)
- locuințe (venit- chiria)

- **financiare**

- depozite monetare(venit- dobânda)
- titluri de valoare pe termen lung sau fără termen-acțiuni (venit – dividende) și obligațiuni (venit –dobânda fixă).

Alegerea unui **plasament** are în vedere mai multe criterii:

1. disponibilitatea sau lichiditatea- intervalul în care pot fi recuperați banii;
2. rentabilitatea- venitul obținut pentru 100 u.m plasate;
3. riscul- șansa de a redobândi suma plasată.

Conținutul pieței capitalurilor (financiară)

Piața capitalurilor este un spațiu economic în care se întâlnesc cererea și oferta de titluri de valoare(acțiuni și obligațiuni); reprezintă ansamblul operațiilor de vânzare-cumpărare a activelor financiare pe termen mediu și lung.

Obiectul tranzacțiilor pe piața capitalurilor este reprezentat de activele financiare pe termen mediu și lung:

- acțiuni;
- obligațiuni;

Cererea de titluri provine de la agenții economici care doresc să economisească.

Oferta provine de la agenții economici care au nevoie de finanțare.

Acțiunile

În economia de piață, firmele mari există și funcționează ca societăți pe acțiuni. Capitalul acestora este constituit prin contribuția asociaților, numiți acționari. Acționarii primesc, pentru participarea lor la capitalul social al firmei, un număr de acțiuni, proporțional cu capitalul bănesc subscris.

Acțiunea este un titlu de valoare ce are următoarele trăsături:

- atestă calitatea de proprietar a deținătorului asupra unei părți din capitalul firmei emitente;
- poartă însemne speciale: numele firmei, data emiterii, numărul de identificare a titlului , valoarea nominală, semnătura persoanei autorizate din partea firmei; elemente de securitate pentru a împiedica falsificarea.

Avantajele societăților pe acțiuni (S.A.)

- atrag importante resurse financiare de la bănci și prin vânzarea de acțiuni;
- pot promova mai ușor tehnologiile noi, își pot extinde activitatea și pot angaja personal calificat;

- acționarii au o răspundere limitată; ei riscă doar sumele investite inițial, dar nu și averea lor personală.

Dezavantaje:

- acționarii cu un număr mic de acțiuni nu au control asupra activității care se desfășoară în firmă;
- unele decizii adoptate de consiliul de administrație pot leza interesele acționarilor.

Tipuri de acțiuni

Clasificarea acțiunilor se poate realiza după diferite criterii:

1. după modul de individualizare:

- **nominative**- au înscris numele deținătorului;
- **la putător**- nu au înscris pe ele numele deținătorului, avantajele revin posesorului lor.

2. după drepturile conferite deținătorului:

- **ordinare**- dau drepturi egale acționarilor potrivit numărului de acțiuni deținut- dividend proporțional cu numărul de acțiuni deținut și drept de vot în adunarea generală a acționarilor (A.G.A.);
- **privilegiate**- dau deținătorului dreptul la un dividend fix și prioritate în încasarea acestuia dar nu și drept de vot în A.G.A.

Drepturile deținătorilor de acțiuni

Drepturile deținătorilor de acțiuni sunt:

- patrimoniale
- sociale.

Drepturile patrimoniale sunt:

- De a obține o parte din profitul societății numită dividend;
- Dreptul la o parte din capitalul societății în situația lichidării acesteia;
- Obligația de a acoperi o parte din pierderile societății în cazul în care rezultatele sunt necorespunzătoare.

Drepturile sunt proporționale cu numărul de acțiuni deținut.

Drepturile sociale ale acționarilor sunt:

- de a fi informat despre situația economico-financiară a firmei;
- de a participa la adunarea generală a acționarilor și la alegerea consiliului de administrație;
- de a participa la administrarea firmei și la controlul gestiunii acesteia.

Pentru calitatea de proprietar asupra unei părți din capitalul societății, acționarul obține o parte din profitul net al societății pe acțiuni numită **dividend**. Mărimea dividendului depinde de situația economico-financiară a firmei și de strategia adoptată în ce privește utilizarea profitului.

Obligațiunile

Obligațiunea este un titlu de valoare care:

- atestă contractarea unui împrumut pe termen mediu sau lung.
- poartă însemne speciale: numele firmei, valoarea nominală, scadența(data expirării obligațiunii).

Obligațiunile pot fi **nominative** sau **la purtător**.

Emitenții de obligațiuni pot fi:

- întreprinderile publice;
- statul;
- colectivitățile locale.

Emitenții se obligă să ramburseze împrumutul într-un timp determinat și să plătească o dobândă fixă (cupon).

Deținătorii de obligațiuni:

- se numesc obligatari;
- au calitatea de creditori față de emitent.

Piața financiară primară

Piața financiară primară cuprinde emisiunea și plasarea de titluri noi: emitenții de titluri – vânzătorii- urmăresc obținerea de capital bănesc, iar posesorii de economii-cumpărătorii- urmăresc plasarea acestora devenind investitori. Operațiile se derulează prin intermediul băncilor. Băncile, în schimbul unui comision, plasează titlurile mobilizând capitalul în favoarea emitentului, realizează campania publicitară și soluționează alte probleme care apar legat de tranzacțiile respective.

Prețul de vânzare a titlurilor (cursul) îl constituie valoarea nominală- suma înscrisă pe titlu- și este un preț ferm. În anumite împrejurări, prețul perceput la plasarea obligațiunilor poate fi stabilit sub valoarea nominală (*sub pari*), răscumpărarea urmând să aibă loc la valoarea nominală (*al pari*). Aceasta are ca scop mobilizarea unor sume subscrise în favoarea unui împrumut.

Piața financiară secundară

Piața financiară secundară cuprinde ansamblul tranzacțiilor cu titluri emise anterior. Tranzacțiile:

- au loc la bursa de valori;
- se realizează prin intermediul agenților de schimb (brokeri);
- au ca problemă fundamentală formarea prețului (cotație, cursul) titlurilor care diferă de valoarea nominală a acestora.

Principalii factori economici și extraeconomici care influențează cursul titlurilor pe piața financiară secundară sunt:

1. nivelul veniturilor aduse anterior de titlul respectiv- direct;
2. nivelul ratei dobânzii practicate pe piața monetară- invers;
3. rata inflației- direct;
4. evoluția de ansamblu a economiei- direct
5. situația economico-financiară a firmei emitente- direct

Bursa de Valori București

Bursa de valori:

- este organizată ca societate pe acțiuni;
- este condusă de Consiliul bursei;
- permite accesul la realizarea tranzacțiilor potrivit unor criterii de performanță economică.

Scurt istoric:

1839- sunt întemeiate bursele de comerț

- 14 iunie 1881- „Lege asupra burselor, mijloacelor de schimb și mijlocitorilor de mărfuri”
- 14 ianuarie 1882- prima bursă românească de mărfuri la Iași
- decembrie 1882- „Bursa de Comerț” din București;
- 1936- în România existau 18 centre bursiere;
- Cifra de afaceri la burse a crescut de la 1,3 miliarde în 1929, la 6 miliarde în 1936.
- Bursa de Valori București- inaugurată în iunie 1995, prima ședință de tranzacționare are loc în noiembrie 1995.

Titlurile emise pot fi cotate la bursă numai în anumite condiții:

1. categoria de bază (a II-a)
 - a. înregistrarea la Oficiul de Evidență a Valorilor Mobiliare;
 - b. efectuarea unei oferte publice primare;

- c. libera transferabilitate a valorilor mobiliare
 - d. înregistrarea valorilor mobiliare prin evidențiere în cont
 - e. capitalul social trebuie să fie de cel puțin echivalentul în lei a 2 milioane EURO, la cursul BNR;
 - f. furnizarea de informații publicului investitor în vederea luării deciziilor;
 - g. plata comisioanelor conform procedurilor bursei;
 - h. numirea unei persoane de legatura permanentă cu Bursa;
 - i. certificarea datelor furnizate de către emitent, făcută de instituții specializate.
2. Categoria I- la cerințele pentru cele de la categoria de baza se adaugă:
- a. emitentul trebuie să-și fi desfășurat activitatea în ultimii 3 ani;
 - b. emitentul să fi obținut profit net în ultimii 2 ani de activitate;
 - c. capitalul social trebuie să fie de cel puțin echivalentul în lei a 8 milioane EURO, la cursul BNR;
 - d. emitentul trebuie să prezinte un plan de afaceri pentru următorii 2 ani;
 - e. cel puțin 15% din numărul acțiunilor emise să fie deținute de cel puțin 1.800 de actionari, excluzând persoanele implicate și angajații emitentului.
3. Categoria PLUS- toate cerințele de la categoriile anterioare, plus:
- a. obligația emitentului de a modifica actele constitutive ale SA incluzând prevederile Codului pentru societățile incluse în această categorie;
 - b. emitentul deține o pagină Web, accesabilă pe internet care deține următoarele informații:
 - rezultatele financiare la zi;
 - raportul anual, raportul semestrial și rapoartele curente;
 - convocările și hotărârile AGA;
 - deciziile care pot avea impact asupra prețului;
 - informațiile sunt prezentate în limba română și în engleză.

Indicii Bursei de valori București (BVB) sunt:

1. BET – reflectă tendința de ansamblu a prețurilor corespunzătoare celor mai lichide și active 10 societăți tranzacționate în cadrul BVB;
2. BET-C- se calculează pe baza prețurilor medii ale acțiunilor, ponderată cu capitalizarea bursieră.
3. BET-FI – reflectă tendința de ansamblu a prețurilor fondurilor de investiții tranzacționate în cadrul Bursei de Valori București

Operațiuni la vedere pe piața financiară secundară

Operațiuni la vedere presupun realizarea schimbului:

- în momentul încheierii tranzacției sau cel mult 2 zile lucrătoare;
- la cursul afișat.

Valoarea cursului unui titlu poate fi calculată după formula:

$$Ca = Dv/d' \text{ și } Co = Df/d'$$

unde Ca= cursul acțiunii, Dv= dividendul adus de acțiune, d'= rata dobânzii pe piața monetară, Co= cursul obligațiunii, Df= dobânda fixă.

Aprecierea perspectivei unui plasament în titluri se face, în primul rând, în funcție de randamentul plasamentului (Ra, al acțiunii, sau Ro, al obligațiunii), care se calculează: $Ra = Dv/d'$; $Ro = Df/Dd'$, unde: Ra= randamentul acțiunii, Dv= dividendele aduse de acțiunea respectivă, d'= rata dobânzii pe piața monetară, Ro= randamentul obligațiunii, Df= dobânda fixă- cuponul- obligațiunii.

Operațiuni la termen pe piața financiară secundară

Operațiuni la termen presupun existența unui decalaj în timp între încheierea tranzacției și executarea contractului stabilit:

- în momentul încheierii contractului se stabilesc componentele sale: numărul de titluri, cursul acestora;
- executarea contractului are loc la o dată ulterioară (zi de lichidare, scadență).

Operațiunile la termen au caracter speculativ datorită modificării cursului până la scadență:

- vânzătorul este speculator „à la baisse” („bear”)- mizând pe scăderea cursului titlurilor, el nu deține titlurile și speră să le cumpere la scadență la un curs mai mic și să le cedeze cumpărătorului la cursul din contract (mai mare);
- cumpărătorul este un speculator „à la hausse” („bull”), mizând pe creșterea cursului titlurilor, el le va primi la cursul din contract și va câștiga diferența.

Rolul bursei de valori

Bursa de valori se apropie de modelul pieței cu concurență perfectă prin:

- modul de formare a cursurilor;
- modul de informare a celor ce dețin titluri de valoare;
- mecanismul de realizare a tranzacțiilor.

Rolul bursei de valori este exprimat de funcțiile pe care le îndeplinește:

1. mobilitatea capitalurilor – capitalul bănesc se transformă în capital real și invers; capitalul bănesc este transferat de la o firmă la alta sau dintr-o țară în alta.
2. concentrarea puterii economice prin asigurarea pachetului acțiunilor de control fie prin ofertă publică de cumpărare, fie prin cumpărare treptată
3. oferirea de semnale în legătură cu evoluția economică:
 - scăderea bruscă a cursurilor este semnalul pentru declanșarea unei crize ;
 - creșterea constantă a cursurilor titlurilor de valoare este semnal pentru înviorarea activității economice.